

פניני הפרשה

בא

עלון מס' 1174

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

סיפור האמונה

ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים וגו' וידעתם כי אני ה' – צריך להבין אם סיפור יציאת מצרים הוא רק סיפור מעשיות שיעניין את הילדים, אוי סיום הפסוק היה צריך להיות "וידעו כי אני ה'" שזה מכוון לילדים. האור החיים הקדוש עמד על שאלה זו, והוא מוסיף ושואל, לאיזה ענין צריך להוסיף מעם לעשר המכות, הרי מספיק הטעם הראשון שה' חפץ להראות לפרעה ולעולם כולו מי בעל הבית בעולם? אלא, מבאר האור החיים הק' שבאה התורה להודיע, כי אין תכלית הבאת האותות לעשות נקמה בפרעה, את זה הקב"ה יכול לעשות בכל דרך וצורה שהיא, אלא המטרה היא כדי לחזק את עיקר האמונה בלב ישראל, שיהיה להם זכרון לעולם ועד ע"י הפלאות שנעשו במצרים. ע"י סיפור הדברים באוזני הבנים והנכדים נחקק הדבר בזכרון המספר, ולשם כך נאמר "וידעתם כי אני ה'", שהוא מכוון על כל האבות המספרים סיפור יציאת מצרים בהתפעלות כאילו יצאו ממצרים.

אמנם הקב"ה מנהיג את העולם בדרך הטבע כדי שתהיה לאדם בחירה, אך בכל זאת המתבונן יראה הרבה נסים על כל צעד ושעל, כמו שאומרים בתפלת העמידה "מודים אנחנו לך... על נסוך שבכל יום עמנו". המציאות מוכיחה את מציאות בורא עולם, למשל כידוע העולם מסתובב במהירות אדירה ומי יכול לסובב כזה כדור עצום. אך דא עקא שהאדם מתרגל ולא מתפעל מזה, ולכן הקב"ה הוציא את טבע העולם מגדרו פעם אחת, ביציאת מצרים, כדי ללמדנו על הכלל כולו שיש מנהיג לבירה.

*

מסופר על רבי ישראל סלנטר זצ"ל שהתאכסן אצל בעל אכסניה אחד, וראה מזלזל מעט במצוות. לפליאתו, שח לו בעל האכסניה כי התערערה מעט אמונתו משראה יהודי העושה עבירות ככל העולה על רוחו ולא קורה לו מאומה. שתק רבי ישראל, אך לעת ערב כאשר הגיעה בתו של בעל האכסניה ובידה תעודת לימוד נגינה, קרא לה רבי ישראל וביקש שתנגן בפניו ולא רצתה, אלא הסתפקה בהראותה לו את התעודה. בעל האכסניה אשר הבין לרוח בתו הסביר לרבי ישראל את פשר סירובה של בתו: היא כבר עברה את כל המבחנים וקיבלה תעודה, ודי בזאת כדי לאשר ידיעותיה. וכי כל עובר אורח יבקש כי תנגן לפניו! היך רבי ישראל והשיב בנעימות: זו התשובה לשאלתך, מדוע עובר עברה אינו נענש ולא קורה נס להענישו, כי אין הקב"ה נזקק לעשות נסים לכל שומה ופתי. התעודה היא, יציאת מצרים! כל הלומד סיפור יציאת מצרים, יודע שיש בעל הבית שהוא נומל לאיש חסיד כמפעלו, ונותן לרשע רע כרשעתו, העיקר הוא לשנן את הדברים ולהכניסם אל תוך הלב.

עצה טובה	מָבֵּל מְלֻמְדֵי הַשְּׂפִלְתֵי
<p>שורש העצלות נובע מעצבות המביאה את האדם לכבדות. לכן הסובל מעצלות עליו לטפל קודם בעצבות. (ע"פ בעל התניא, הובא בספר "חובת האדם בעולמו" ח"א).</p>	<p>מַח לְזֻמְדִים מְ – אֲרָפָה אֵין לְהֵם מְנַהִיג שְׂמַאֲחֵד אוֹתָם, וּבְכָל זֹאת כָּלָם בָּאִים בְּיַחַד בְּגִדוֹד, כֵּל אֶחָד בְּמַסְלָתוֹ וּשְׂבִילוֹ יְחַלֵּךְ, וְאֵינָם דוֹחֲקִים זֶה אֶת זֶה, כְּפִתּוּב "מִלֶּךְ אֵין לְאֲרָפָה וַיֵּצֵא הַצֵּין כְּלוֹ" (מְשָׁלִי ל, כז). אֲסִיפְתָם יַחַד מְבִיֵּאֵה לְהֵם תּוֹעֵלַת מְרָפָה, שְׂכֵן אִם לֹא הֵיוּ יוֹצְאִים בְּקִפּוּץ רַב, הֵיוּ בְּנֵי הָאָדָם צְדִים אוֹתָם. כְּשִׂישְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת וְאֵין לְהֵם מִלֶּךְ וּמְנַהִיג – הַצְּלָחָתָם תְּבוֹא רַק אִם יִקְפִּידוּ עַל אַחֲדוּתָם, וְאִישׁ אֶת אֶחָיו יַעֲזֹרוּ. (רַבְּנֵנוּ יוֹסֵף חַיִּים זצ"ל בְּסִפְרוֹ "בֵּן אִישׁ חֵיל")</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"אנו רואים בעוונות הרבים איך הדור הצעיר הולך ואובד מן היהדות, ואין איש שם על לב. האבות שראוי להם לדאוג על אחרית ילדיהם להיותם נאמנים לדתם ולאבותיהם יהודים כשרים, הם עומדים מנגד ורואים בכסלות לדיהם ושותקים, ותולים הדבר במלמדי התינוקות או במנהיגי הדור...". (מגיד חדשות" ח"י עמ' ש').

החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם (י"ב, ב')
 "לכם" אותיות "מלך", רמז למ"ש בירושלמי ר"ה (פ"א ה"א) דא' בניסן ר"ה למלכים ולרגלים, דאמר קרא "החודש הזה
 לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם" ע"כ. (הרח"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן

בדמיון – חיי

אפשר לומר שהתיידדנו."

כעבור ימים מספר, אותו יהודי הגיע לבקרני בקיבוץ. הצגתי אותו בפני רעייתי, שוחחנו מעט, ואז היה עלי לשוב לעבודה. התנצלתי וביקשתי מהאורח לבוא פעם אחרת בשעות הערב, אז נוכל לשוחח בנחת. ואכן, כעבור שבועות מספר, הוא הגיע. ישבנו - אני, אשתי ושלושת ילדינו - לשוחח עמו. כך התהדקו הקשרים, עד שפעם אמר לי: "מתאים לכם להיות דתיים... אם מה שמונע אתכם זה שאתם רוצים להיות חברי קיבוץ, מה בכך, הלא יש גם קיבוצים דתיים...". הרעיון חלחל ונקלט, ויום אחד עברנו לקיבוץ דתי ושינינו את אורחות חיינו. כמה שנים לאחר מכן קבלנו שילומים מגרמניה בגלל אשתי שהיתה פליטת שואה, ואז עברנו להתגורר בירושלים. ובאמת, זכינו לילדים לתפארת, דתיים ומסורים עד מאוד..."

החולה סיים את סיפורו, והרב שקע במחשבות. לאחר רגע ארוך אמר: "מקרה מופלא הוא. אני רואה בו את יד ההשגחה העליונה. לא לחנם החלטת לערוך טיול לירושלים. והילדים שהתגרו, והאיש שהגיע בדיוק באותה שעה, והציע אירוח, ושמר על קשר כה הדוק וממושך... לא, אין זה מקרה! שמורה לכם איזו זכות בשמים. אמור נא לי, איזו זכות עומדת לך, שבגינה זכית לכזו השגחה?"

"קלעת למטרה!", חייך האיש, "אכן זכות גדולה עמדה לנו. אשתי ניצולת שואה, הגיעה לקיבוץ כנערה צעירה ושם הכרנו. כאשר ביקשתי שתינשא לי, אמרה: 'יש לי סוד גדול, ועלי לגלותו לך'. היא סיפרה שהיתה בת שבע כשהנאצים באו ולקחו את אמה לדרכה האחרונה. לפני שנפרדו לנצח, חיבקה אותה אמה, נשקה לה ואמרה: 'בתי, אביך כבר איננו. אני הולכת, ואת תישארי לבד. אך זאת זכרי, בתי. זכרי שבקשתה האחרונה של אמך היתה, שלא תינשאי אלא עם מי שישכים שתשמרי על טהרת המשפחה!'. 'מה זה, אמא?' היא שאלה בקול חנוק, והאם אמרה: 'כשתבגרי, תלכי לרב, הוא יסביר לך. תשמרי על כך במסירות נפש, כי זה יסוד המשפחה היהודית'. ואז נשקה לה שוב, והלכה לבלי שוב.

"כעבור שנים פגשה ברב, וקיבלה הסבר. 'ועתה, אם תסכים לשמור על טהרת המשפחה, אנשא לך' - אמרה לי. עכשיו הייתי אני זקוק להסבר. אמרתי שעלי לחשוב על כך, וכעבור כמה ימים הודעתי על הסכמתי. בכל חודש מצאנו איזו אמתלה ונסענו לתל אביב, כדי שתוכל לטבול. אני חושב, שזו הזכות..."

בזוהר הקדוש (ח"ב דף ג' סע"ב) אמרו שבשביל שלושה דברים ששמרו ישראל, התקצר זמן שיעבודם ונגאלו ממצרים. והם, ששמרו גדרי טהרת המשפחה, ולא פרצו בעריות, ולא המיתו עופרים.

ומבאר הגאון רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל בספרו "פתוחי חותם" (שמות יב, ז) ששלושה אלו שייכים לדם, הן איסור נדה ועריות והן שפיכות דמים. ולכן נצטוו לתת הדם בשלושה מקומות - על המשקוף ועל שתי המזוזות - להראות שבגלל שלשה מיני דמים אלו ניצולו. ונרמז זה בפסוק: "והיה הדם לכם לאות על הבתים" (שמות יב, יג), וכמו שאמרו בריש יומא "ביתו זה אשתו".

ומכיון ששלש מצוות אלו ב"שב ואל תעשה", היו ישראל בושים שאין בידם מצוות להגאל בהן אלא בשמירת הדמים. וזהו שנאמר (יחזקאל טז, ו): "וְאָעֲבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ", לשון בושה, ובישרם שדבר גדול הוא בעיניו יתברך, "וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶּיךָ תִּי", וראוי שבגינה יגאלו.

*

על הזכות הגדולה לה זוכה השומר על טהרת המשפחה, הובא סיפור מרגש בספר "מחשבת הטהרה":

תלמיד-חכם אחד אושפז בבית הרפואה וולפסון שבחולון. לחדרו הוכנס חולה נוסף: אדם בגיל העמידה. בניו סעדוהו במסירות וממש לא משו ממיטתו. שומרי מצוות היו, נעימי הליכות ואצילי מדות, ואותו ת"ח ציין אותם לשבח באזני אביהם - "בנים לתפארת", אמר לו, "זכות גדולה היא!". נהרו פניו של החולה, ואמר: "אכן כן, מי שיער שכך יהיה?! מבית חילוני אני, נולדתי בקיבוץ חילוני!". השתאה הרב, והחולה שהבחין בתמיחתו הגיב "סיפור ארוך הוא, אבל בבית חולים יש פנאי למכביר..."

"בהיותי בקיבוץ" פתח וסיפר את סיפורו "התחשק לי שבת אחת לנסוע לירושלים. לקחתי טנדר מהקיבוץ, ונסעתי. ירדתי ברחוב שטראוס - ונקלעתי אל "ככר השבת". לפתע הותקפתי בילדים שהתגרו בי וצעקו 'שבת!', 'שבת!'. עצרתי את המכונית והתחלתי לרדוף אחריהם. הם נעלמו בסמטאות, ואני שבתי אל הרכב, רוטן וזועם. לפתע ניגש אלי יהודי לבוש שחורים, ואמר לי בנועם: "למה אתה מגדף את כל הדתיים, הלא אני יהודי ואתה יהודי. מהיכן אתה?". נקבתי בשם הקיבוץ, והוא אמר: "דרך ארוכה עשית. בוא לביתי, תנוח מעט, תשתה דבר מה". התלוויתי אליו. שוחחנו מעט,

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

ריחות עם ריח טומאה

נפעם נטל רבי דן גוגנהיים את צרור הכסף והשיבו לתורם. הלה לא ידע את נפשו מרוב זעם וקצף. "על אפו וחמתו", קרא בנחישות, "כסף זה ישמש את הרב בבית מדרשו!".

לא נתקררה דעתו של זה עד שנטש את עסקיו ועזב את ארצו, ובעוד מהרי"ט אלגאזי אוסף כספים בקהילות הגולה, עלה ארצה ושם פעמיו לירושלים. נכנס לשיבת המקובלים "בית אל" שמהרי"ט אלגאזי עמד בראשה, והציע לגבאים להחליף את כל הריחות הישן והשבור בריחות חדש ויקר. מובן ששמחו על ההצעה, ולשמחתו לא היה גבול.

כעבור זמן לא רב, שב מהרי"ט אלגאזי משליחותו, ועלה לבית המדרש. בעומדו על הסף, סקר את הרהיטים החדשים ואמר: "הוציאום מכאן! ריח של טומאה נודף מהם, ולא נוכל ללמוד עליהם תורה בטהרה!".

החובות הכבדים שרבעו כמשא כבוד על יהודי ירושלים בשנת תק"ל, לא הותירו ברירה כי אם לשגר לגולה את שני המאורות הגדולים שהאירו בה, רבי יום טוב אלגאזי ורבי יעקב חזן זצ"ל, לאסוף כספים לכיסוי החובות ולביסוס הקהילה ולומדי התורה שבה.

בכל מקום שהגיעו, התקבלו בהערצה רבה. גדולתם וגאונתם בנגלה ובנסתר הלכו לפנייהם ועשו להם שם. כך היה גם בביקורם בפרנקפורט, בה דאגו הגאון הקדוש בעל החתם סופר זצ"ל והפרנס רבי דן גוגנהיים ז"ל להצלחת שליחותם, ובצאתם מן העיר יצאו עמם ללוותם.

רגע לפני שנפרדו, הושיט מהרי"ט אלגאזי זצ"ל ידו לחיקו והוציא סכום כסף נכבד: "כסף זה קבלתי מאדם בשם לילנטאל, וכיון ששמעתי שהלה עושה את הונו מהלוואות בריבית, אין ברצוני לטמא בו את ירושלים הקדושה, השיבו לו את כספו".

ראשון בקודש

השיעור הראשון

השיעור הגדול אותו היה מוסר משה רבנו במדבר. הגמרא במסכת בעירובין (דף נ"ד ע"ב) מתארת כיצד היה שיעור זה נמסר: "ת"ר כיצד סדר משנה? משה למד מפני הגבורה. נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו. נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן וכו'. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו. נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם, ושנה להן משה פירקו וכו'. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירקו. נסתלק אהרן, שנו להן בניו פירקו. נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירקו".

תמיד רצית להפוך את כתיבתך למקצועית ומרתקת? בעת הדבר בהישג ידך!

הספר הנפלא

הכתב והמכתב

שני חלקים

פרקי הנחיה והדרכה באמנות הכתיבה התורנית
יחד עם אוצר מליצות וביטויים לשימוש בכתיבה עם פירושם ומקורותיהם

הספרים כוללים הדרכה בכל סוגי הכתיבה:
מאמרים, שאלות ותשובות, חידושי מקרא, חידושי ש"ס, פסקי הלכה, סיפורים,
ביוגרפיות, מכתבים, מודעות ושירים, כתיבת הערה, קושיא ותירוץ, כללי פיסוק ור"ת,
טיפים והדרכה בהוצאת ספר לאור וההדרת ספרים ועוד ועוד.

ניתן להשיג בהנויות הספרים

הפצה ראשית "אור החיים", לברורים - 052-7654216

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: אני נוהג כפי לוח "כסא רחמים" שמאחרים את זמן הנץ בשתי דקות יותר משאר הלוחות (כדעת מרן האיש מצליח בשו"ת איש מצליח כרך א' האו"ח סי' ט"ו). אם אני מתפלל במנין שמקדימים הנץ כמו שאר הלוחות, האם אתחיל עמם עמידה או שעדיף להמתין?
תשובה: אם אתה מתפלל במנין שמקדימים, ואם תאחר לא תספיק לקדושה, תוכל להקדים כמנהגם ויעיין בירחון או"ת שבט תשמ"ו סי' מ"ד].

שאלה: האם נטילת ידים לפני התפלה צריך דוקא מכלי או שיש בזה משום יוהרא (כמו שכתב כת"ר שליט"א בשו"ת "מקור נאמן" ח"א סי' ט"ז לגבי נטילת ידים למי שיוצא מבית הכסא)?
תשובה: אפשר מכלי, ועדיף מפי. כיון שכל ענין נטילת ידים לפני התפלה מדת חסידות (עיין בכף החיים סימן צ"ב אות כ"ו בשם שיירי כנסת הגדולה). מה שאין כן נטילת ידים של בית הכסא ליטהר מטומאה.

שאלה: האם מותר להכניס לבית הכסא כתב יד עברי בעניני חול?
תשובה: אם אין שם דבר שקשור לקדושה כגון פסוקי תנ"ך ודקדוק וכדומה, מותר מן הדין. והמחמיר בכתב אשורי תע"ב. אבל בכתב יד רגיל אין טעם להחמיר.

שאלה: האם מותר לשמוע בבית הכסא שירי קדש?
תשובה: אסור.

שאלה: האם מותר לאשה להניק בבית הכסא (כגון שאין לה מקום אחר משום צניעות וכדומה)?
תשובה: אם אין אפשרות אחרת, מותר, כי זה פיקוח נפש לתינוק, וטוב לכסות את האסלא. אבל לכתחילה אין להניק בבית הכסא כי שורה רוח רעה על החלב, וכמ"ש הפוסקים לענין מינקת גויה. והעירני חתני הרד"ך יצ"ו שלכאורה יש מקום להקל, כיון שהחלב לא מתגלה כלל, כי יוצא הוא הישר לתוך פי התינוק. עכ"ד. והשבתי לו שזה דומה למי שנכנס לבית הכסא ואוכל בפיו, שכתבו האחרונים שאין נכון לעשות כן.

שאלה: האם מותר ללמוד חשבון בבית הכסא?
תשובה: כן.

שאלה: האם הגופיה או הציצית נחשבים כיסוי לקמיע, או שצריך לעשות שני כיסויים נפרדים?
תשובה: יש לעשות שני כיסויים נפרדים. ואע"פ שמן הדין אם הקמיע מכוסה עור מותר ליכנס בו לבית הכסא, כמ"ש מרן בש"ע יו"ד (סי' רפ"ב ס"ו), מ"מ לא יכנס בו בגילוי, אלא מניחו בכיס והוי כלי בתוך כלי. וכן משמע בכה"ח (סי' מ' אות ח"י) בשם החס"ל. ע"ש. אבל מה שהקמיע נמצא מבפנים לגופיה לא נחשב כיסוי, דא"כ החולצה והגופיה נחשבים שני כיסויים.

שאלה: האם מותר לדבר בבית הכסא או במקלחת?
תשובה: בבית הכסא – אסור (ועיין בשו"ת יביע אומר ח"ה סימן א' שהתיר לצורך גדול לענות בטלפון בקיצור כמה שאפשר). במקלחת – מותר לפי הצורך (עיין שבת דף מ"א ע"א).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל